Излази сваки дан осим недељних и празничних дана.
Стаје у Србији: на годину 120 гр., на 6 месеци 60 гр., на 3 месеца 30 гр. ч.; и у Аустрији: на годину 17 фор. и 76 аовч. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН

За огласе плаћа се по 2 гр. чарш: од врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима ад министрација. Рукописи се не враћају.

БРОЈ 174. У СУБОТУ 1. ОКТОБРА 1866. ГОДИНА VI.

Данас је започела последња овогодишња четврт наших новина. Молимо гг. уписнике, којима је рок истекао, да изволе претплату поновити, јер иначе морамо да им прекинемо пошиљање листова. Олакшице ради могу гг. уписници у Пожаревцу положити новце г. писару окружног суда Крсти Николајевићу, у Крушевцу г. Огњану В. Радосављевићу трговцу, у Београду самој администрацији новина или г. Давиду Халфону сарафу, а за друга места јавићемо други пут, међу тим пак нека се шаљу непосредно администрацији амо. Београдски уписници, који нису платили за разношење, нек изволе од сад сами шиљати по своје листове.

У Београду, 1. Октобра

Немачко краљевство једно, једно велико војводство, једна кнежевина и једна слободна варош сада су и по праву и фактички сједињени с пруском монархијом. Том ствари Пруској политика и целој средњој Европи положај постаје нов, веома значајан.

Од оно доба кад кнез бранденбуршки поста краљ пруски, сваком државнику, који јасно прогледа, морало је бити очевидно, да се у средњој Европи спрема велика промена у одношајима моћи и снаге. Дом Хохенцолернски је даровит, пун частољубивости и тежи за великим, али основа моћи његове не даваше му могућности да прибави себи какав велик простор. То бејаше точка, с које су непрестано потицале неодољиве тежње, а како Немачка стајаше из тих су се тежња могли изводити догађаји с великим ресултатима.

Са свим логично покушаваше Фридрих Велики да изађе на два пута, којима би најпоузданије могао доћи до мете: да ослаби на име дом аустријски и да заклања немачке владаоце. Једно је постигао отевши Слезију, а друго весавши познату алијанцију на тако реченом владалачком састанку.

Али време показа да је у Немачкој сарев-њивост малих владалачких домова бивала живља, у колико Пруска постајаше снажнија. Бејаше очевидно, да ће се кабинети малих држава приклонити Аустрији да Пруској осујете планове. А да би се таково што и учинити могло, Метерник је удесио те Пруска у савезу доби место после Аустрије, и ово сматраше у Бечу као залогу будућности.

Тад одмах пруски је државник Штајн био за политику, којом поступа гроф Бизмарк: али на путу се испречиваху легитимна начела Фридриха Вилхелма III. А и петербуршки кабинет са свим је Метерник имао у својој власти.

Борба се међу Пруском и Аустријом с њеним заштићеницима започела још у оно доба, а до 1866 год. терала се на пољу дипломатије. Политика „крви и железа“ не имаше у Берлину женијална заступника.

Али млетачко питање прудружи пруском краљу Виктора Еманујила II. а с њим му прибави и неутралност Француске; Русија, сећајући се кримског рата, не могаше устајати за Аустрију, а Енглеској је у интересу да је Пруска срећна.

Велико се позорје започе, па одмах и сврши. Пруска је сад господар у Немачкој, Аустрија и њени савезница ту су свршили своје улоге.

Пруска је освештала нови положај ствари придруживши себи земље својих најопаснијих суседа. Ово је почетак, а за свршетак ће по свој прилици мање времена требати него што је протекло од ципишког до садашњега бечког уговора. Средња је Европа сад доиста постала језичац у мерилу европске равнотеже. У Немачкој је средотежа, а шта нам то обриче?

Заиста ништа онако зло као кад је средотежа лежала у Аустрији. Немачкој није у интересу да се поработи племе словенско, напротив — Немце и Словене, који отпре бејаху непријатељи, чека сад у историји велика промена, чека их: међусобно топло пријатељство. Од словенског света не грози погибија средњој Европи, али јој грози из сфере романства. Словенска стихија није таква, да хоће да освојава: Словенин је неодољив кад се брани, а нападно поступати није у његовој природи. С тога ће и државници на Спреји јамачно бити пријатељи племену, које је залога постојаном миру, само ако му се даде маха да се слободно развија.

Кад је пак с Немачком добро у погледу европског мира, то ће и нови тамошњи преображај веома добар бити за развитак и узвишење немачке народности; раскомадани народ није кадар да живи, па наравно ни у животу међу народима не може наћи пристојна места. А слободу, коју Хановерци и Хесенци имаше под својим династијама, јамачно под Хохенцолернима изгубити не ће.

С оба дакле гледишта, с гледишта европског мира и немачко-народне будућности, консолидовање Немачке под Пруском догађај је одвећ пријатан, па ми га и поздрављамо зато. Нек само Немци — као што „Нордд. Алг. Цтг.“ и каже — не траже ништа изван своје велике земље, па могу извесни бити да ће уживати поштовање и пријатељство у свих народа европских.

Сваки народ има право да се уједини и да је јак, — а што се Немци постараше доћи до тог права, то нам је доказ, да исто право не ће нигде порицати.

Па и због тога честитамо великом народу немачком што се консолидовао.

ДВА РУСКА ГЛАСА.

Пре неколико дана напоменули смо како за оно што је гроф Голуховски постављен за намесника у Галицији, руска штампа каже да је то ствар непријатељска, и посматра је као манифестацију Аустрије противу галичких Руса. А и тешко је узимати ствар ту друкчије, па због тога су разлагања најважнијих листова руских, „Голоса“ и „Инвалида“, посве логична. Како пак ствар пста излази као питање о начелу народности, то је и са свим озбиљне природе, па тешко да Русија не ће штогод предузети у име овог начела. По томе нова политика бечког кабинета може густе облаке да навуче на политичком хоризонту Европе. Ми саопштавамо ниже шта говоре „Инвалид“ и „Голос“, а важност њихова гласа мислимо да ће читаоци познати а да им и не кажемо ништа.

„Не знамо — вели „Инвалид“ — какав су намишљај себи претпоставили, али је очевидно да плетке неуморно раде, да се добро не има на уму ништа, ма да је иначе више него смешно мислити да Аустрија озбиља смера да подстакне тако наречено пољско питање. „Народност“ ће пољска и сад морати да послужи к цели, која с тежњама пољским нема ништа. А чим их не употребују више, одмах ће пријатељству бити крај. Ни у ком случају пак руско друштво не сме стојати скрштених руку према опоме што бива у Галицији. Био повод који му драго, Пољацима су на сваки начин одрешене руке, и сумњати не треба да ће се слободом искључиво послужити да погазе народ руски. Но народ је овај, ако и оцепљен од Русије, ипак дужности своје према дому Хабсбуршком вршио свето; па ни сад не ће престајати да их врши. Поред свега опадања од стране Пољака нема ни једне ствари, која би показивала да Русија штогод непријатељски ради против Аустрије. Па како да ћутимо гледајући политику, која хоће народ тај да жртвује Пољацима, — Пољацима оним, који су непријатељи и нама и Аустрији? Не морамо ли народ тај у његовој несрећи, коју никако није заслужио, барем гласом љубави потпомагати?“

„Голос“ је још жешћи, и устаје управо да прети Аустрији. „Рано, врло рано, вели, ликују Пољаци и веселе се да ће Галиција постати огњиште католичанству и пољаштву, да ће се пољске стихије у Пруској и Русији приклањати тамо. Као што суде пољски органи, већ би свршено било да се сједине Познањска, Пољска и друге југозападне провинције руске — на кратко да се сва стара Пољска подигне под владом дома Хабсбуршког, и то би имало скорим бити. Поред оваких радосних манифестација у пољској штампи стање галичким Русима постаје тим жалосније, што је за намесника послан у Галицију човек, који међу бечким бирократима беше први, који је галичке Русе праведно окривљавао да се сећају својих спомена, да су душом и телом одати руској ствари, и да су готови да се при првој прилици врате у крило заједничкој руској отаџбини. Што је гроф Голуховски постављен за намесника у Галицији, то нам показује како су велике пољске плетке. Истом што се заступници галичко-руског народа одважише, да поштено и отворено изразе историјску истину о народној и књижевној солидарности међу Русијом и оним малим делом руског народа, који је околностима или правије рећи нашом нехатошћу откинут од велике породице руске и драговољно предат влади аустријској, — а већ су Пољаци уверили аустријску владу да је неизбежно чека да изгуби сву Галицију. Још и не дошавши к себи од удараца, које је претрпела од Пруса, Аустрија се решила на нешто, што у основу узевши није ништа друго него демонстрација против Русије и руског народа. Ми верујемо тврдо у будућност руске и свеопште словенске ствари; та победити мора на срећу не само Словена но и целе Европе, и непријатељи наши нек чине што год хоће, у њиховој власти није да смету развитак историјске судбине. Изумрлој народности пољској нема препорођаја, и већ више смо пута казивали да подићи Пољску опет као особит државан организам већ и због тога није могућно, јер би то свему словенском племену препечило пут напретка и развитка. Ма да је свест народног јединства још слаба међу Словенима, ипак се она изражава сад живље него отпре. Јужни Словени изгледају од Русије помоћи па да се дигну да дођу до своје самосталности и само у застави руске вере сматрају своје спасење. И у самој Чешкој, тој земљи на граници словенства, опажавају се врло јасни знаци против-католичког и против-аустријског покрета. Чешки патриоти кажу сад отворније него отпре где имају да траже потпоре својим народним тежњама. Не давно је у народном позоришту чешком представљана наша патриотска драма: „Живот за цара“, и чешка ју је публика примила с неописаном одушевљеношћу. Па према оваким стварима шта ће да рече брига аустријске владе за пољаштво у Галицији? Хоће ли се галичко-руски народ покорити пољском гажењу? Погледајући у историју кажемо смело да то не ће бити. Заступници галичко-руског народа већ су показали да имају грађанскога срца. Народни су интереси Русији драгоцени, и сад више него и кад они пресуђују њене спољашње одношаје. Обраћајући дакле пажњу на значајно наименовање намесника у Галицији, сматрамо да нам је дужност, да с Римљанином изјавимо: „Caveant consules!“

ПОГЛЕД ПО СВЕТУ.

За једну важну ствар имамо данас да јавимо, која — ако буде истинита — колико је знаменита при садашњим околностима, толико је и по себи веома значајна. По гласу на име неког телеграма из Берлина од 28. пр. м. цар се руски поболео, а у исто доба и оставку је дало у скупу цело министарство петербуршко, те сад велики кнез Константин ради да састави нов кабинет. Ствар ова долази са свим из ненада, и по томе о њој се још ништа не може судити. Истина пре неколико недеља бејаше реч, да кнез Горчаков не ће да се прихвати источног питања, па тога ради да је подносио оставку. А при томе ових је дана војсци, која беше одређена да иде к Пруту, заповођено из нова да не иде тамо, већ нек стоји где је ова заповест затече, а то је у Петербургу по извесним круговима врло јако у очи пало и велику узбуђеност проузроковало. По свему о воме може се — примећава „Пест. Лојд“ — слутити, да је победила руска партија што хоће да се источно питање предузме, па тим поводом да је морало министарство пасти.

Но у Паризу држе да се источно питање мора одложити. Маркиз Мустије ступивши у дужност издао је распис, који се прилично саглашава с познатим расписом Лавалетовим, али мало повише говори о стварима источним. Мустије се, као што кажу, заузима живо за Турску, и сматра да ће покрет грчки бити са свим стишан. Напротив измеме ради као да хоће да потстакну пољско питање. „Етандард“ на име, који је у тесној свези с владиним круговима, нашао је да Лавалетов распис, а нарочито оно у њему што се говори о слободним алијанцијама, значи да ће Пољска да се подигне. Па шта више — и пребацује осталој штампи, што у слепоћи својој није погодила ову загонетку, а међу тим и сам је много лутао и загонетку ту с почетка погађао да хоће да каже да ће се Белгија придружити Француској. „Тамп“ изгледа да официозни лист изнесе и доказе па да потврди да је погодио загонетку.

Међу тим стање здравља у цара Наполеона није такво, да би се могло пшчекивати да се предузме ово разрешење загонетке, све да ју је „Етандард“ и погодио. По најновијим поузданим извештајима цар је тако оболео, да не може да се врати из Бијарица, па је поред других лекара одазван к њему и из Берлина професор Лангенбек. Он пати од камена у бешици, а при томе и зарасла му је цев, кроз коју мокраћа тече, па хирургичким справама покушаваху да то зарашћење пробију, али не погодише прави пут већ одоше на страну те тим направише још горе. Отуда је после обузела болесника хладна дрктавица, а ово је знак да се изнутра на дотичном месту прави гнојење, од овога пак може да се отрује крв или произведе запаљење потрбушине. Што се тровања крви тиче, та опасност као да је ишчезла, али због оне друге налазе лекари да би нужна била операција, но за сад је не смеју да предузму, јер је цар и телесно ослабио јако па често пада у несвест. Свакојако поред старости болесникове ово је стање болести веома опасно. Чудо је само — примећава „Н. Сл. Преса“ — што у оваким околностима ништа се не чује да је цар наредио штогод за известан случај. Министар Лавалет одазван је у Бијариц, али принц Наполеон као да се једнако држи свога и не ће с царем да се помири, а ова неслога у царској породици може у извесним приликама са свим незгодно да изађе. Људе већ почиње да обузимље неспокојство, и партаје се спремају за догађај, који ће не само у Француској бити знак великим променама и превратима.

У уговору, којим је закључен мир међу Аустријом и Италијом, нема ништа нарећено да се враћа гвоздена круна, него је, пошто уговор бејаше потписан, пуномоћник аустријски особитом нотом известио пуномоћника италијанског, да се његг. в-ство у напредак одриче титуле краља ломбардо-млетачког, и да ће се „старинска гвоздена круна“ издати влади италијанској, а ово се и учинило кад је уговор потврђен био. На име круна је предата генералу Менабреји да је достави својој влади. Познато је пак да су Италијани тражили гвоздену круну још о цирншком миру, јер круна та припада кузници каптола у Манци. Уговору имају, као што неки дан споменусмо, додата и три протокола, а у једном од тих реч је о суми, коју Француска тражи од ломбардо-млетачког фонда још из времена, кад је постојало краљевство италијанско под Наполеоном I., па је сада, пошто Италија прима фонд на се, требало ствар ту довести у ред. Сума речена износи пет милгона лира. У другом су протоколу разложени договори, а који су зарад мира вођени, а у трећем се Италија одриче тражити у Риму и Цариграду палате, које су некад припадале млетачкој републици а сад у њима станују аустријски посланици.

Флорентински листови кажу да је врло вероватно да ће заступници Аустрије и Италије код двора флорентинског и бечког бити посланици првог реда, а то ће показати да владе закључују мир не само тек да се рече, већ и доиста да хоће да се земље пријатељски међу собом зближе.

Поводом свршеног мира изражава се „Национе“ овако: Гласе о миру јавна је мисао примила с јасним знацима искреног задовољства. Млеци су нам опет враћени; народ је готово потпун; наша војничка моћ знаменито је ојачала добијајући четвороугао од градова и градове лагумске Међу цивилизованим народима обезбеђен нам је велик положај, ново нам се поље отвора, поље мира, корисне радиности, развитка наших народних блага, наше трговине. Мала држава с 4 и по милиона житеља постала је народ велик од 25 милиона, којим влада један исти владалац и по једним истим законима, с војском, која је силна бројем и храброшћу својом, с будућношћу пуном славе и напретка. Будући је пак народ од сад већ уређен, то нам се старати ваља и да га изобразимо.

У олико „Тајмс“ чувши да је мир закључен лепо се и с великим учешћем изражаваше о Италији, у толико не баш задовољно говори о Аустрији. Налази да би Аустрија од сад имала да се приклања Пешти, али му се не допада ни мало шта влада ради. Шта више пита да ли и има у Аустрији то, што се зове влада. А ни што је почињено гдешто, као н. пр. постављење намесника у Галицији и Чешкој, не налази да је онако као што би требало. Једино, о чему се ради, припознаје, а то је што хоће да из пова уреде војску. Но ипак примећава да оснажење и ојачање војске не може се тицати потњег каквог рата у Немачкој; јер Аустрија ваља да се постара да је с Пруском у пријатељским сношајима и да се остави сваког задиркивања. Нема већ због чега би се могла свађати с Пруском, а у свим заплетима, који Аустрију чекају, у свим њеним домаћим неприликама и у њеним поступцима на турској и руској граници, не може желети бољег савезника него што јој је северна Немачки.

Мађарска легија, која је о летошњем рату састављена била у пруском стану под управом генерала Клапке, сад се по наредби пруске владе распустила. Војници до наредника добили су по 20 до 80 талира, а официри према чину свом по 200 до 500. Приличан број њих из ове легије — око 1000 —, ослањајући се на 10-ти чланак мира, који подјемчава амнестију, отишли су натраг у Аустрију, али их ту поапсише све и потегоше на суд, због чега сад остали не ће да се враћају.

Не потврђује се да је начињен мир међу Пруском и Саксонијом, али и о самој тој ствари разносе се противословни гласови. Тако једни кажу да је учињена била погодба, али ју је краљ пруски одбацио, а други опет — да пуномоћник саксонски још ни примљен није у Берлину, па по томе да се ни радити није предузело. Једно је пак истина да су преухитрени гласи да су се Пруска и Саксонија већ погодили међу собом.

До који дан састаће се у Франкфурту комисија, која има по пропису прашког мира да подели савезну имаовину. Франкфурту није одобрено што жељаше да се откупи од војничке службе, напротив шест милиона, што их је у то име положио, имају се употребити на потребе варошке.

Мехиканска царица Шарлота, за коју смо јавили да се поболела у Риму, 28. ов. м. доведена јеу Трст и одатле с братом својим херцегом Фландријским отишла у Мирамаре.

По гласовима из Букурешта од 28. пр. м. кнез румунски полази у Цариград да сам расправи још неке тегобе, које су на путу те порта не ће са свим да га припозна. Но тегобе су ове незнатне, — што је важније било расправљено је све.

На острву Криту све је у истом стању, и не потврђује се да устаници хоће да се погађају с Турцима. Острво је од стране турских власти постављено у стање блокаде, а само пристаништа ретимско, кандијско, канејско, сидско и спиналонгско остају отворена страним лађама. По гласовима из Крфа од 23. пр. м. мисли се да ће устати и Хришћани у Епиру и Тесалији.

26. ов. м. у Енглеској је а на име у Лиду био митинг, на који се из тог места и из других вароша у западном срезу стекло преко мере много избирача а и других људи. Мајсторски еснафи поиздолазили су с развијеним заставама и с музиком. Ту је предата адреса Брајту, који се заузима за либералну реформу изборне системе. Беседе су говорили Брајт, Ђорђе Потер и Ернест Џонес. Најпосле је решено да ваља радити да се заведе право свеопштег гласања.

По гласовима из Петербурга од 27. ов. м. срећно су у Николајевск на Амуру дошле три лађе са стварима, које требају за руско-американске телеграфе. Лађе су ове биле из Хамбурга и ту су натоварене. Грађење пак телеграфа напредује лепо. И Американци и Руси раде живо да доврше означене линије с обу стану према Николајевску, а ступце су већ понамештали.

По гласови а из Уашингтона президент Џонсон као да се опет окреће па нема више срца да иде опасним путом политике државног удара. Депутацији једној војничке заједнице из Клеваленда, која га позиваше да поступа политиком силе, одговорио је да се мора чинити што устав прописује, ако се хоће да постоји влада. У Питбургу је био митинг радикалне војничке заједнице, на коме генерал Бутлер предложи да се Џеферсон Девиз и Лије имају обесити.

БЕОГРАДСКЕ НОВОСТИ.

* Сутра ће, ако не буде кише, новосадско позоришно друштво прећи из Земуна у Београд, да у овдашњој саборној цркви поје о служби божјој на кору. Имаћемо прилику дакле своје красно и богоговејно црквено појање да чујемо улепшано хармонијом, онако као што га је покојни Станковић ставио на ноте.

* Изашла је књижица: „*О основним школама у северној Америци*, с француског превео Ф. Христић, члан државнога савета, прештампано по жељи уједињене омладине српске.“ Књига ће се ова послати најпре приложницима за издавање омладинских књига, а после ће се и иначе растурити по народу *бесплатно*. Штампана је у 1500 комада.

* Сви редовни чланови певачкога друштва позивају се на скуп у уторак 4. Октобра у 6 часова у вече, с том примедбом, да сваки члан треба да дође, јер ће свачија личност бити неопходно потребна.

ОГЛАСИ.

Потписани има част објавити да даје лекције у француском, немачком и енглеском језику, за које свакоме иде и у кућу на часове. Уз то узео би и к себи на стан и на храну неколико деце, коју ће поред ових језика обучавати и у наукама, које се предају у гимназијским разредима. Награду тражи врло умерену, а виш је година био учитељ, па зато се родитељи могу нањ потпуно поуздати. За сад пребива у кући Фулипа Станковића, а о Митрову дану преселиће се у варош.

У Београду, 1. Октобра 1866.

ЈОСИФ МАЈСНЕР-МИЛАНОВИЋ.

Који би желио научити италијански језик, било практично или теоретично, нек изволи за потписаног распитати у дућану г. Лазара Трифковића, трговца на Сави.

У Београду, 1. Октобра 1866.

СТЕВАН ШИМЕРА,
правник.

(1—3)

ОРУЖЈА од сваке струке, и то **СВЕ ШТО ЈЕ НАЈЛЕПШЕГА И НАЈНОВИЈЕГА** у овој струци из најзнаменитијих фабрика у Европи, препоручује по најјевтинијој фабричној цени велика продавница оружја

ЈЕВЂЕНИЈА П. ПОПОВИЋА У БЕОГРАДУ

на степеници у Станимировићевој кући. Особито се љубитељи оружја пажљивима чине на **НАЈНОВИЈЕ САМОКРЕСЕ** (револвере), који се пуне како по системи Лафушовој готовим фишецима, тако и по системи Адемсовој као обично барутом и оловом, а такође и на (33-45)

самокресе за 10, 18 и 20 хитаца.

НАЈНОВИЈА ВЕЛИКА

ДЕОБА КАПИТАЛА,

КОЈА ИЗНОСИ

1 МИЛИОН И 969.000 МАРАКА,

при којој ће се извлачити **само добитци**, подјемчени владом

слободне вароши Хамбурга.

1 цео	држ. ориг. лоз	стаје	4	фор.	аустр.	вреди.
2 полутине	» » »	стају	4	»	»	»
4 четвртине	» » »	»	4	»	»	»
8 осмина	» » »	»	4	»	»	»

Кад се узму 11 лоза плаћа се само за 10.

Између 16.200 добитака има их главних који износе 200.000 — 100.000 — 50.000 — 30.000 — 15.000 — 12.000 — седам пута по 10.000 — један пут 8000 — један пут 6000 — трипут по 5000 — трипут по 4000 — 16 пута по 3000 — 40 пута по 2000 — 6 пута по 1500 — 6 пута по 1200 — 66 пута по 1000 — 66 пута по 500 — 6 пута по 300 — 106 пута по 200 — 7400 пута по 92 марке итд.

Вући се почиње 5. (17.) Октобра ов. год.

Под мојом. на далеко **познатом и опште омиљеном пословивом:**

„У КОНА ЈЕ БЛАГОСЛОВ БОЖЈИ!“

већ сам **двадесет и један пут** исплатио **велики лоз**, а и опет сад 3. (15.) Априла **највећи добитак**.

При сваком дакле извлачењу добитака показује се срећа моје радње.

Наруџбине са стране, којима су приложени ма какви новци од хартије, извршујем сам **точно** и у **најдаље** пределе а да **нико не дозна**, и чим се извлачење сврши разашиљем одмах **званични списак извучених лозова и добивене новце.**

ЛАЗ. САМС. КОН,
банкир у Хамбургу.

(4—4)

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.